

جهانگیر کرمی: ایران و روسیه متحد می‌شوند؟

آران نیوز: یک کارشناس مسائل روسیه گفت: «اولویت دولت آقای روحانی توسعه اقتصادی است. اولویت دولت آقای روحانی موقعیت بین المللی ایران در مجامع جهانی و ساختار نظام بین الملل است. لذا به نظر می‌رسد مجموعه اینها روابط ایران و روسیه را به همکاری در مقابله با تروریسم و برهم خوردن امنیت منطقه ای محدود می‌کند.»

ولادیمیر پوتین که برای شرکت در اجلاس گازی به تهران سفر کرده بود در بدو ورود به دیدار رهبر انقلاب رفت و در سخنانی جمهوری اسلامی را کشوری مستقل، استوار و با دورنمایی بسیار خوب ارزیابی کرد و گفت: شما را متحدی مطمئن و قابل تکیه در منطقه و جهان می‌دانیم.

رئیس‌جمهور روسیه گفت: ما متعهدیم که بر خلاف برخی‌ها به شرکایمان از پشت خنجر ننزیم و هیچ‌وقت در پشت پرده اقدامی بر ضد دوستانمان انجام ندهیم و اگر اختلافی هم داشته باشیم، با صحبت به تفاهم برسیم. تا پیش از این ائتلاف ایران و روسیه (به همراه سوریه، عراق و حزب الله لبنان) در موضوع بحران سوریه بر کسی پوشیده نبود؛ اما اکنون با سخنان رئیس‌جمهور روسیه برخی تحلیل‌گران از امکان شکل‌گیری نوعی اتحاد میان ایران و روسیه خبر می‌دهند.

آیا امکان شکل‌گیری چنین اتحادی میان ایران و روسیه وجود دارد؟

دکتر جهانگیر کرمی استاد دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران و کارشناس مسائل روسیه در گفتگو با فراروگفت: «ایران و روسیه در سه دهه گذشته در موضوعات مختلفی با همدیگر همکاری‌های جدی امنیتی داشته‌اند که می‌توان این همکاری‌ها را در بحران تاجیکستان در مقابله با طالبان و نیز بحران سوریه دید.»

وی ادامه داد: «اگرچه این همکاری‌ها بسیار جدی و مهم بوده اما در عین حال همیشه مقطعی بوده و بعد از حل بحران موردنظر، ایران و روسیه هرکدام مسیر خود را رفته و این همکاری‌ها به سطح بین‌المللی سرایت نکرده است.»

وی افزود: «از مصادیق این ادعا می‌توان به تصویب قطعنامه‌های شورای امنیت علیه ایران اشاره کرد که تجربه همکاری‌های مهم ایران و روسیه هیچگاه نتوانست روسیه را از تصویب این قطعنامه‌ها علیه ایران باز دارد.»

این استاد دانشگاه اظهار کرد: «اما اینکه آیا بحران سوریه و شرایط جدید در منطقه و از همه مهم‌تر اراده آقای پوتین برای همکاری با ایران از آن میزان جدیت برخوردار است که همکاری‌های موردی و مقطعی امنیتی ایران و روسیه را به همکاری‌های بلند مدت امنیتی و یا به عبارتی اتحادی امنیتی در سطح منطقه تبدیل کند موضوعی است که باید منتظر زمان ماند.»

وی ادامه داد: «صحبت‌هایی که دیروز آقای پوتین با مقام معظم رهبری داشتند و اطمینانی که دادند مبنی بر اینکه روسیه به دوستان و متحدان خود از پشت خنجر نمی‌زند و به آنها خیانت نمی‌کند نیازمند این است که در عرصه عمل آزمایش شود.»

وی افزود: «شاید خیلی زود و سخت باشد که بتوان گفت بر حسب شرایطی که اکنون در منطقه خاورمیانه بین ایران و روسیه می‌گذرد و از همه مهم‌تر مشکلاتی که غرب و روسیه درباره بحران سوریه پیدا کرده‌اند، لزوماً این فضا را به گونه‌ای ترسیم کند که ایران و روسیه به اتحادی امنیتی برسند؛ چون اتحاد امنیتی مستلزم چیزی فراتر از تهدیدی مشترک و همکاری در موضوعی مشخص است.»

کرمی گفت: «با این حال به نظر می‌رسد موضوع سوریه و همکاری‌های امنیتی ایران و روسیه می‌تواند زمینه و بستری باشد تا اتحاد گفته شده را تا حدی به واقعیت نزدیک کند؛ هرچند که همیشه بر سر راه چنین اتحادی موانعی وجود دارد که یکی از آنها به سیاست مستقل ایران باز می‌گردد که همکاری‌های امنیتی را می‌پذیرد اما به اتحاد و ائتلاف بین‌المللی خیلی نزدیک نمی‌شود.»

وی افزود: «به عبارتی این موضوع را نباید فقط از نگاه روسیه دید؛ بلکه باید به سیاستهای مستقل ایران هم توجه داشت که عضو جنبش عدم تعهد است. لذا می‌توان گفت اگر همکاری‌های امنیتی ایران و روسیه با هدف ثبات امنیت منطقه باشد، احتمال بیشتری برای شکل‌گیری دارد و با موضوع عدم تعهد ایران نیز در تعارض نخواهد بود.»

کرمی در پاسخ به این سوال که آیا تقابل روسیه با غرب در موضوعات اکراین و سوریه از یکسو و واهمه روسیه از همکاری‌های بیشتر ایران با غرب به خصوص در موضوعات اقتصادی بعد از پایان مناقشه هسته‌ای، زمینه را برای اتحاد روسیه با ایران فراهم نمی‌کند؟ گفت: «این موضوعات کاملاً مهم هستند اما مسئله اینجاست که اگرچه ایران و روسیه در مسائل مختلف منطقه از افغانستان و آسیای مرکزی تا حوزه خزر و قفقاز و خاورمیانه و در آنچه که مربوط به ایجاد ثبات در منطقه و مقابله با تروریسم و به نوعی حفظ وضع موجود و ساختارهای دولتی و مرزهای منطقه ای می‌شود هم داستان هستند؛ اما طبیعتاً دو کشور در موضوعات دیگر اختلافاتی دارند.»

وی ادامه داد: «از سوی دیگر سیاست خارجی دولت آقای روحانی سیاست چندجانبه‌گرا و به نوعی موازنه‌گرا در سطح بین‌المللی است و در کنار توجه به روسیه، همزمان به روابط با کشورهای منطقه ای و قدرتهای غربی هم توجه دارد.»

وی افزود: «لذا این نگاه متعادل ایران به قدرت‌های بزرگ و منطقه‌ای، امکان اینکه روابط ایران و روسیه را از سطحی فراتر ببرد، محدود می‌کند؛ چون مسائلی که ایران با محیط بین‌المللی دارد صرفاً مربوط به تروریسم و ناامنی منطقه ای نیست.»

کرمی گفت: «اولویت دولت آقای روحانی توسعه اقتصادی است. اولویت دولت آقای روحانی موقعیت بین‌المللی ایران در

مجامع جهانی و ساختار نظام بین الملل است. لذا به نظر می رسد مجموعه اینها روابط ایران و روسیه را به همکاری در مقابله با تروریسم و برهم خوردن امنیت منطقه ای محدود می کند.»

وی افزود: «بنابراین همچنان که دولت باید از همکاری های موردی و مقطعی با روسیه در سه دهه گذشته عبور کند و روابط خود را با این کشور ارتقا دهد؛ اما طبیعتاً روابط با روسیه نباید بر کلیت سیاست خارجی و روابط منطقه ای و بین المللی ایران سایه افکند؛ بلکه باید بخش در خور توجهی و البته در موضوعات مربوط به خود باشد.»